VARII
TRACTATUS
DE
SACRAMENTIS

AVG
188

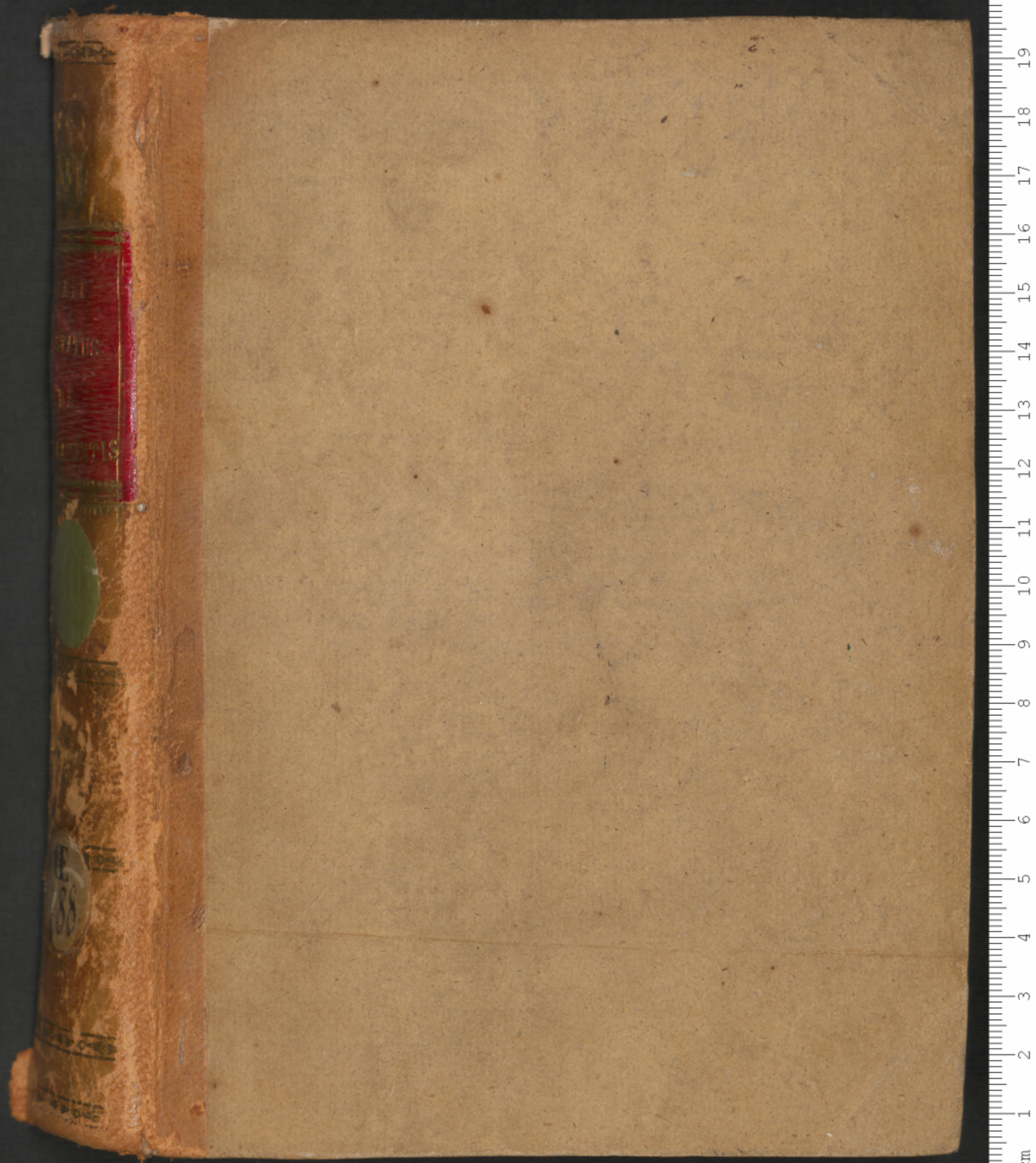

15 S.

E. 788.

Pièce	1.	Daunou	580		
	2	=	600	Pellechet	4622
	3	–	981		
	4	–	1189		
	5	–	764	–	964
	6	–	1187	–	4744
	7	–	1044	–	696
	8	–	752	–	4383

7 pièces.

Confessionale beati thome de aquino.

BIBLIOTHEQUE SAINTE GENEVIEVE

Incipit confessionale seu libellus optimus beati thome de aquino: de modo confitendi/et de puritate conscientie.

Et primo tabula.

Confessio debet esse pura:et non superflua	ca.i.
Confessio debet esse vera:et non conditionata	ca.ii.
Confessio debet esse integra:et non simulata	ca.iii.
Cõfessio debet eẽ plena:lociqz differẽtia determiata	ca.iiii.
Confessio debet esse temporis explicatiua	ca.v.
Confessio debet esse modi peccandi narratiua	ca.vi.
Confessio debet esse more in peccato examiatiua	ca.vii.
Qualiter peccatoꝝ vices debeant specificari	ca.viii.
Qualiter vana gloria distingui debeat	ca.ix.
Qualiter intentio in peccato habita debeat indicari	ca.x.
Qualiter causa peccati proprii debeat referri	ca.xi.
Qualiter occasio peccati debeat proferri	ca.xii.
Qualiter pollutio debeat ostendi	ca.xiii.
Qualiter causa pollutionis debeat narrari	ca.xiiii.
Qualiter pollutus a cõmunione debeat cessare	ca.xv.
Quomodo nõ oĩs humorũ fluxus pollutio dicatur	ca.xvi.
Quomodo motus mentis aut carnis sit peccatũ	ca.xvii.
Quomodo cogitationes inhoneste sint dicende	ca.xviii.
Quomodo motus visus naturalis efficiat vicios⁹	ca.xix.
Quomodo affectiones vitiose sint agnoscende	ca.xx.
Quomodo verba ociosa sint confitenda	ca.xxi.
Qualiter homo in predictis se debeat habere	ca.xxii.
Qualiter homo seipsum cognoscere debeat	ca.xxiii.
Qualiter omniũ viciorũ vnũ est inicium	ca.xxiiii.
Quot sunt differẽtie peccati in spiritũ sanctũ	ca.xxv.
Quomodo peccatum debeat describi	ca.xxvi.
Qualis sit libri conclusio	ca.xxvii.

Finit tabula.

Vonitam fundamentū z ianua virtutum: omniſqz
q gratie/ac ſpiritualis cōſolationis principiū cōſcientie
puritas ac cordis munditia ad quā principaliter et
precipue per puram/veram/ ac integrā et perfectā
confeſſionē peccatoꝝ accedit. Nos quivocati ſumus ad ſtatū
gratie:et ad acq̄rendas virtutes ac vitāda vicia de ſufficiēti
ꝓfeſſione ac modo ꝓfitēdi/ vt decet viros ad ſtatū pfectionis
electos cū ſūma diligētia z ſolicitudine cōtinua peccatoꝝ vi
deamus:z principaliter de mortalib⁹ pre ceteris eſt videndū.

Penitentia debet eſſe pura Ca.i.

e St igitur primo videndū ꝙ cōfeſſio debet eſſe pura:
q2 pctā debēt ſīplicit dici ablqz duplicitate z excuſa⁹
tione:ſicut homo credit ea manifeſta eſſe cor̄ deo/nec debēt
ꝓba dici palleātia aut cooperiētia:vel minuētia pctm̄.ſicut
faciūt multi.magnas philaterias z hyſtorias lōgas dicētes
ante ꝙ peccatū explicēt. vt ſic per illas oſtēdant ſe min⁹ cul⁹
pabiles de peccato. Quodq̄dē pctm̄ in fine illoꝝ ꝓborū ſup⁹
fluorū includūt. Vitāda ſūt igitur ſuperflua et excuſatoria
verba:ſz pure dic peccata tua/et ſimpliciter te accuſa. Sil'r
nō debet dici qđ cadat in infamiā alicui⁹:aut qđ poſſit p̄bere
confeſſori occaſionē turbationis contra aliquē/aut materiaz
contēnendi. Vnde ſi expediret noīare peccata alteri⁹ cōfitēdo
propria:tunc taliter explicentur ꝙ nullomodo cōfeſſor poſſit
intelligē perſonā cū qua peccaſti/nec poſſit venire in notitiā
cōplicis in pctō. ſicut ſi dediſti petro occaſionē peccandi cum
peccauit nō debes noīare:ſed ſufficit dicere. cui cauſa cōmit⁹
tendi tale peccatum cuidam perſone.

Vera. Ca.ii.

c Vnfeſſio debet eſſe vera:ita ꝙ nulla falſitas dicat
ſcienter/nec aliquod dubiū affirmetur:ſed certa vt
certa z dubia vt dubia ſūt dicenda. Et ideo qñ confiteris nō
dicas:dico culpam meam ſi feci tale q̄d/aut ſi dedi materiam
turbationis tali/aut feciſtē tale pctm̄ ſi potuiſtē. ſz dic ſīpli
citer. Feci ſic et ſic:et appetiui ſic et ſic. Habui voluntatem
deliberatam faciendi tale peccatum:et nō dimiſi niſi q̄a non

poruí/vel quía neſciui/vel quía timui verecundiã aut penã
tempozalẽ. Sũt tñ quidã qui neſcientes aut verecundãtes
aut nõ curãtes ſpecificare peccata/aperte mentiũt in cõfeſ/
ſione quam faciũt dicendo quedã gñalia ad quandã cautelã
quibus comprehendant peccata omnia que fecerũt. Dicunt
enĩ.dico culpam meã de quinqz ſenſibus meis male cuſtodi
tis.ſcz viſu/auditu/zc.Et tñ ſi interrogarentur de quolibet
per ſe inuenirent nõ offendiſſe in altero premiſſozũ maxime
poſtq confeſſi fuerint.Et ſic dicũt etiã de leptẽviciis capita
libus cũ tñ non offenderunt in omnibus ſicut ſonant verba
eozũ. Talis ergo modus maxime ab his qui ſepe confitẽtur
eſt vitãdus. Sed dicant vera et neceſſaria et dimittãt falſa
et ſupflua. Similiter ante confeſſionem diligenter ſeipſos
examinent/et dicant primo oĩa viciosa z grauia q̃ p certo ſe
nouerint feciſſe.ita q̃ ſub humilitatis ſpecie/aut cauſa quaꝫ
cunqz nullatenꝰ mentiãtur. Sed poſtea poſſũt dicere gñalia
et leuia q̃ non poſſunt generaliter explicare. Sicut ſũt cogi/
tationes ociose/vba ociosa negligẽtia et pigritia circa ordinẽ
amiſſio tempis/diſtractio cordis dicẽdo horas vel orãdo/Inꝫ
gratitudo bñficiozũ dei/ ſupflua cura de cozpoze z de rebus
tpalibꝰ/turbationes leues contra primũ/iudiciũ leue alieni
cordis/deſpectio primi quo ad perſonã aut vitam ſiue mozes
Non cõtentari de omnibus que deus fecit/aut facit/aut fieri
permittit. et hiis ſimilia q̃ licet cũ ſint ĩeuitabilia ab anima
infirma nõ poſſũt in numero declarari.ſed potius expedit ea
quotidie delere cum lachrimis aut per ipſã infirmitatẽ aĩe
recognoſcere/et in humilitate debita permanere.

Integra. Ca.iii.

Onfeſſio debet eſſe integra: vt omnia pctã que haꝫ
bes in memoria:aut que oblitus fueras q̃iteri/z mo
do recordaris integre confitearis. Nec dicas partẽvni confeſ/
ſori: z partẽ alteri/quia nullomõ debes diuidere. Hoc faciũt
illi qui timẽt deſpici a cõfeſſore/vel reputari minus boni plꝰ
timẽtes humanã verecundiã q̃ diuinã offenſã:z plꝰ amãtes
laudẽ extrinſecaz q̃ intrinſecã pacem mentis et conſcientie

puritatē. Similiter si oblitus es qñ confiteris aliqua peccata z postea die sequēti vl' alia recordaris: si potes debes recurrere ad eundē confessorē vt cōfitearis si potes habere copiā aut aliū: Alioquī sufficit tibi bona voluntas/ qđ si nō ex obliuione sed ex malitia aut erecūdia oblitus es vel obliuisci voluisti cōfiteri aliquod peccatū teneris recurrere ad primū confessorez: et si vis recurrere ad aliū teneris confiteri oīa peccata prio confessa/et illud quod prius oblitus fueras z oīa que postea cōmisisti a prima cōfessione facta. et teneris cōfiteri de mēdatio aut simulatione quā cōmisisti: quia dedisti intelligere confessori tuo q primo integre confessus fuisti.

Locus La.iiii.

i Tem confessio debet esse plena: quia debet cōtinere circūstantias aggrauātes pctā/que sūt loca in quib⁹ peccas: qz grauius ē peccare ī ecclesia/ aut in loco sacro q̄ in domo/et grauio⁹ est cogitare aliquod inhonestū qñ dicis missā vel officiū/ vel qñ oras: q̄ quādo scribis. Et grauio⁹ est respicere vel tangere animo ipudico corpo⁹ hoīs sub pānis q̄ manū vel pedē qz magis libidinosa delectatio est ibi. Et sic facias differentiam inter locum et locum.

Tempus La v.

t Empus in quo peccas: qz grauio⁹ ē cauere a missa vl' ociari in die dñico vl' in festo solēni q̄ ī alio die ſplici. Et grauio⁹ ē qđcūqz pctm̄ in magna solēnitate q̄ ī alio tp̄e. z grauio⁹ ē nō vacare orōnib⁹ vl' esse dissolutū ī līgua vl' relaxatū in gula qñ hō debet coīcare in die quo hō coīcat q̄ ī alio tp̄e.

Coram quo La.vi.

g Rauius est dicere z facere aliquid corā eo qui potest ex hoc sumere occasionē peccādi: q̄ illud dicere vl' facere occulte. Et grauio⁹ est simulare se esse paciētē in habēdo irā in corde: q̄ ostendere se esse turbatū sicut ē/nō dando tñ alicui p hoc turbationē vl' mali exēpli occasionē: vt dicit gregorius. Et ideo nō sufficit dicere: fui iratus de verbo michi dicto: sed debet dicere z addere/z simulaui me esse paciētē in verbis et signis exterioribus/vt reputarer humilis vbi erā sup

perbus Ita ꝙ illa simulatione addidi mendaciū ad fraz quā occultaui. Adhuc grauiꝰ est tangere mulierē osculādo ꝙ ipsā in eodē loco tangere cū pede: qz iste modus tangēdi ē magis īpudicus. Vnde non sufficit dicere tetigi mulierē īpudice sed oportet dicere locum corporis quem tetigisti/ scz manum vel pectus supra pannos vel ad nudum: et dicas modum scz cū ore/manu/vel cum pede: et sic de aliis.

Mora que contrahitur. La vii.

q Vbi maius est peccatū: vbi maior mora cōtrahitur siue sit delectatio corpalis: siue mētalis: siue fra: siue odiū/cū scz teneas per mensē aut annū/ Et diligēter est mora examināda in peccato cogitationis qz videndū ē si ipsa moratio succūbat sensualiter cōsentiēdo in opus volūtate deliberata si posset: et tūc nō est minor culpa ꝙ si peccatū opere pfecisset. qz sic voluntas pro facto reputatur. Si aūt succūbat ratio consentiēdo in delectatione sensualitati tantū ita ꝙ nō vult in opus procedere: sed vult tantū interi⁹ in delectatione voluptatis persistere: tunc licet nō sit ibi plenus consensus: tñ ibi est peccatum mortale. sicut dicit augustinus. Sed est minus graue ꝙ primū vbi est consensus in delectationem z in opus. Si vero neutrum consentit: sed ibi facit moram inuite qz si nesciuit vel non potest repellere. tūc dicat occasionē datā. Quāuis hec sentētia satis dura locū habeat in pctis criminalibus potest etiam notificari in homicidio et in aliis multis pctis. Quicquid autez sit expedit consciētie munde facere predictam examinationē in quibuscūqz cogitationibus viciose multum protractis.

Quotiens La. viii.

n Vtrum grauius est facere quodcūqz peccatū cum corde aut cū aliquo sēsu corporis vis ꝙ semel. Et ideo si potes recordari debes specificevices cogitatōnū malarū: aut motus libidinosus in carne et voluntatē faciēdi aliquod peccatū aut quotiens iterasti respicere in faciē alicuius propter delectationē visus: aut quotiēs turbasti aliquē aut murmurasti: z sic de aliis. Sed si nō es memor de numero/dic bona

fide scõz ꝙ iudicas te totiens iteralle peccata. Et attende ꝙ cogitationes leues et leuia verba nõ sũt numero explicãda/ nisi esset occasiones alicui⁹ grauis peccati vel vicii: aut esset de se in aliquo genere septemvicior capitalium. Si tamen ppter aliquã cogitationẽ leuem haberes nimis longã distractionez mentis in orõne vel in psalmodia: credo ꝙ bonũ esset explicare si esses memor propter magnũ dispendiũ qõ facit. Si etiaz ppt aliqõ verbũ solaciosũ vel leue aliquẽ turbares aut oriretur aliqua mala suspitio/aut aliquod malum tunc debet specificari propter malũ ipsius effectus sic ꝙ talia ociosa et leuia non sũt perficiẽda: quando propterea incurritur aliquod grauevicium vel delictũ aut datur alicui materia peccandi. Sufficit ergo dicere simul omnes distractiones mẽtis habitas in oratione et in officio ppter cogitationes leues sic dicẽdo: dico meã culpã de nimia distractione z mentis vagatione quam habui in oratione audiẽdo missã et dicẽdo horas ppt cogitationes ĩutiles z ociosas in quibus cor meũ nimis occupaui/sic ꝙ ibi nõ fui intentus vt debui z potui. Cogitationes autem viciose procurate z cũ delectatione recepte oẽs sũt explicande quantũ homo potest ꝑtũ ad qualitatẽ/morã/ et vices: vt supra dictũ est. Cogitationesqz vero ꝑtuncunqz male et viciose si nõ sũt studiose pcurate nec cũ delectatiõe recepte nec cũ mora seruate in corde nec dedisti occasionẽ veniendi propter cibi et potus intẽperantiam/aut propter occasionem aliã: sed subito venerunt et recesserunt/ et displicentiã habuisti/aut saltem placẽtiam non habuisti in illis et statim quando sensisti vt potuisti repulisti/ aut expellere procurasti occupãdo te in lectione aut in meditatione sancta tales dico non sunt confitende: quia non solũ in istis homo non offendit sed multum meretur tanꝙ pugil pugnator et victor. Vnde hieronimus. Ille predicatur beatus: qui statim vt cepit cogitare cogitationẽ interfecit et allidit ad peccata christũ. Sed hodie q̃dã tales⁹ cogitationes cõfitẽtur potius ad laudem et vanam gloriam: vt confessor reputet ipsos spirituales/ cum tamen talia essent occultanda/et etiã in cõfessione tacenda:

quia solū cōfitens debet se ostendere simpliciter peccatorem. Dñ tales sūt thesauri dei latrones quasi vane glorie appetitores. Et ideo pena latronū sunt puniendi. Nā de talib⁹ cogitationibus quibus sic resistitur: dicit apl̄us q̄ facit deus cum tētatione puentū: quod dicit q̄ homo talibus resistendo meretur. Et ideo intelligo q̄ digni sūt suspendio qui sub specie caritatis aut petendi cōsilii aut alteri⁹ cause colorate q̄ soli deo sūt aperta manifestant ꝛ aperiunt maliciose et sub dole.

Motus vane glorie. Ca.ix.

q Dia grauius est habere vanam gloriā de gratia spirituali a deo recepta q̄ de hoīs opere manuali Dñ q̄siteri habes de vana gloria spirituali aut corporali. Et grauius est dolere de bono spirituali alterius q̄ de bono corpali ipsius. ꝛ primus dolor est de inuidia supne gratie q̄ est pctm̄ in spiritū sanctum: quod est irremissibile. Secundus dolor ex simplici pcedit īuidia: et ideo nō sufficit dicere dolui de bono alterius propter inuidiā: sed debes dicere et specificare si de bono spirituali vel tpali. Et eadē ratione graui⁹ est gaudere de spirituali dāno primi: sicut de peccato q̄ō fecit aut de ip̄i⁹ infamia/aut q̄ amisit gratiam dei quā habebat: q̄ gaudere de temporali damno hominis. Cauendum tamen est qualiter confitearis p̄dictū pctm̄ vane glorie de gratia spirituali/ ne forte incurras maiorē vanam gloriā in confitendo primū defectum. Nam dando intelligere confessori q̄ habuisti vanam gloriā: q̄ fuisti visus orare vel in missa plorare: vel laudat⁹ q̄ bene p̄dicaueras/ Ex hoc potes incurrere vanā gloriā/ siue peccatū vane glorie q̄ cōfessor ex hoc te reputet spiritualem Debes igit̄ caute explicare confessori tuo gratiam tibi a deo datam in oratione et lachrimis: et huiusmodi. Potes tamen dicere sic: dū dicerem vel audirem missam vel predicarē feci aliquē actū ꝓpter quē cogitaui q̄ persone alique me vidētes q̄ crederent me habere aliquam gratiam specialem ibidem. Et quia in ipsa cogitatione habui complacentiā ꝛ consensū nec dolui: ideo me accuso. Vel sic. appetiui q̄ aliqui sic crederent me habere cū nō haberem et hoc credendū feci aliquos

actus simulationis. Idem intelligas de aliis peccatis. Similr
caute confitearis vanam gloriā quam habuisti in exercendo
aliquos actus virtuosos. Sufficit tibi nō explicando dicere
feci aliquem actuz propter quem non appetiui totā laudem
dei: sed potius hominū quia non solū volui reputari ab illo
cui feci vel dixi quondā vocabulū: sed appetiui vt aliis publi
caret. Et nota q̄ cogitationes de vana gloria nō sūt q̄fitēde
nisi qñ est ibi complacentia/z consēsus et delectatio morosa.
Si autem statim quando veniūt cognoscis eas non debere
venire: z ex hoc statī displicet tibi q̄ veniant ac per hoc statim
recurreris ad deū vt eas expellat aut saltem te cōsentire nō
sinat: sis certus q̄ in eis nō peccas sed potiꝰ per eas coronā
acq̄ris. Dic ergo statiz in corde tuo quādo sentis eas. Deus
in adiutoriū meum intēde: vel Domine vim patior respōde
p me. Et caueas ne propter huiusmodi tempetuosas cogita
tiones dimittas aliquod bonū incipere vel inceptū q̄firmare
et perficere. Ex quo principale motiuum est bonū: sicut hodie
multi faciūt credētes spiritui diffidentie q̄ facit eos credere
q̄ perdūt quicq̄d agunt: quia in bonis actibus suis cogitatiꝰ
ones vanitatis cōtrahunt. Respōdeas ergo tali spiritui nec
propter te facio nec volo facere istud vocabulū: nec propter te
dimittam. Inde q̄ tuncūqz habeas in istis cogitationibꝰ aliq̄
quādo complacentiā et consensū doleas et pure confitearis
nec ppter hoc celles a bono ppter deum prīcipaliter incepto:
sed pugna viriliter et constanter orando deum vt custodiat
suū opus. Si aūt elles naturaliter passionatus et stimulatꝰ
de vana gloria: sicut sūt quidā qui nichil boni quasi faciunt
aut dicūt sine ipsa/ Tunc cōsulto tibi vt nō delecteris loquē
do multū de deo aut de vita spirituali docēdo alios subspe/
cie caritatis: qz p certo sub hoc zelo caritatis latet dulcevene
num. Sed puto esse securiꝰ et magis expediēs humiliare se
et silere a bonis: ne forte curando infirmeris: quia mens tua
adhuc eget custodia: et frenū est necessariū lingue tue donec
illa pestis in corde fluctuare nō cessat: Alioquin saluādo aut
sanādo alios tuā destruis sanitatē. Experto crede/ nā docere

et curare alios est cibus perfectorū. Si vo necessitas ineuitabilis et magna et rationabilis contingētia loquēdi occurrat tñ loquendū est taliter ꝙ ita te sicut alios videaris arguere et q̄ibi etiā nō deerit spiritus vane glorie cupiēs ꝙ p hunc modū loquēdi reputaberis hūilis z discret⁹. Si etiā occurrit tibi loqui qñ tacebis vel quādo de locutione te humiliter ex⁹cusabis. Nescio tibi aliud remediū nisi q̄fessionē purā et la⁹chrymas exhibere circa hanc maledictam pestilentiaz. Est tñ valde timēdū ne timore despectionis hūane totiēs hoc viciū cōfiteri negligas quotiēs ab ipso te noueris superari nec vt minus verecunderis mutes sepius confessorem īmo vt plus confūdaris studeas eidē sepius z clarius solito confiteri. Sic enī virtute humilis cōfessionis spiritus ille citius expelletur et si etiā tue cōfessioni se ingerat vt de humili et pura cōfessione appetas commendari certe si te senseris vulneratū nō timeas in fine confessionis detegere ipsū vulnus. Est enim sciendū ꝙ grauius est esse inobedientē aut irreuerentē patri vel matri proprie ꝙ illi cui nō sic tenetur obedientiā vel reuerentiam exhibere. Et grauius est turbare vnum sanctum hoīem aut deridere ipsū ꝙ vnū hominem vicioſū. Et grauiꝰ est puocare vnam personam religiosam ad aliquod peccatum quod est contra confessionem eius ꝙ vnam personā secularē ducere ad idem peccatum. Et grauiꝰ est inspicere impudice vnam iuuenem et religiosam mulierē: ꝙ secularem. Sc̄dm beatū gregoriū. Nō licet intueri qđ nō licet cōcupisci. Et iō dico eē grauiꝰ illd̄ vicioſe respicere qđ est grauiꝰ cōcupiscere: Hoc idem intelligo de tactu z quocunqz vbo aut actu impu⁹dico de cōditione persone cū qua peccasti sufficit exemplum iam dictuz. Non ergo sis contentus dicere nō bene custodiui vilū: aut dicere cōuerti pluries aspectum in faciem cuiusdā persone cū complacentia z ymaginatione impudica. Sz dic qualitatē et cōditionē persone/et si de visu expedit sic dicere multomagis de verbo impudico dante puocationē ad pctm/ et de tactu aut cōmotione/carnis libidinosa habita ex allocutione vel appropinquatione ad/corpus alicuius.

Rauius est facere quodcūqz peccatū cum intētione prouocādi aliquē ad simile aut ad aliquod peccatū ꝓ ad satisfaciēdū sibiipsi tantum vt si noueris defectum alicuius vt facias ipsū despici aut min⁹ reputari ppter inuidiā tuam vel aliam malitiam: aut si feciſti aliquem actum cum oculis aut cū manibus versus aliquā personā vt prouocares eam ad malū et sic de aliis peccatis factis studiose nō tātum in dānum facientis/sed etiam in proximi detrimētū que quidam pctā non sufficit confiteri nisi explicentur intentiones malitiose que recte assimilantur demonibus aiarū dānatiōnem inlidiis suis procurātib⁹ pro quarū salute christus sanguinem suū effudit: z sunt inimici christi quia student aias perdere. Item descensus de peccato in pctm̄ est diligentius perscrutandus. Non enim est ita graue vnū pctm̄ simplex sicut illud cuius occasione plura alia pctā sunt cōmissa Dñ si studiose feciſti aliquē defectū tali modo ꝙ ali⁹ fuit culpat⁹ de hoc z non excusasti inocentē sed permisisti eū iniuste pati vel si pro defensione vnius mēdacii protuliſti ꝫba iniuriosa aut incurriſti plura alia mēdatia: aut p excusationevni⁹ mēdatii vel peccati cōmisisti periuriū z ob hoc fuit suspicio de alio vel facta iniusta punitio super aliquē: aut ortū est odiū aut aliqua turbatio inter aliquos. Omnia hec z cōsimilia q̄ ex peccato primo sunt consecuta debent cum primo peccato principali plenius explicari.

Aduertenda est occasio peccati. Ca.xi.

Similiter de circūstantiis pctōrum non solū circunstantias predictas vel similes. sed etiam occasiones z causas pctōrum, proter quas incurriſti ipsa pctā valet quia neglexisti ea vitare sicut potuisti et sciuisti: huiusmodi autē cause sūt talis dicēde ꝙ te cū ipis accusez nō excuses. sicut ḋdā faciūt ponētes culpā dyabolo: sicut eua q̄ dixit. serpens decepit me. Dicunt enī tantum ipse me tētauit de tali pctō ꝙ oportuit me confitere: nec potui me defēdere vllomō. Sed ista nō est confessio nec expressio cause peccati imo ē excusatio

et accusatio dyaboli vel illius q̄ forte nō est culpabilis. Non enī omne peccatū fit semper ex suggestione dyaboli: nec oīs tētatio est a demone/sed scōz beatū iacobū. Unusquisqz tentatur a concupiscētia sua abstractus et illectus. Multi ergo mentiūt dicētes. Demon me seduxit ad tale pctm̄ quod sibi consensi: qr sola sua concupiscentia tentatus cecidi. Et ideo debet dicere. Cū sentirem me stimulari ad tale peccatū perpetrandū fui negligēs euitando occasiones me incitātes ad hoc/scz locū/tēpus/et personā: et fui negligens in adiuuādo me cū ieiunio et oratione et aliis necessariis sicut sciui et potui. Unde propter negligentiā et maculam meā cōmisi ipsū pctm̄ potius eligens seruire superbie z carni mee hoc suggerenti q̄ spiritui sancto inspiranti michi q̄ illud nō facerem.

Reliqui vero imponūt culpam primo/sicut fecit adam qui dixit deo. Mulier quā dedisti michi in sociam dedit michi de ligno: z comedi. Dicūt enī quidā. persona illexit me rogādo et blandiendo/et aliqua dona dando: q̄ nullus de mundo potuisset se defendere: sic q̄ oportuit me finaliter consentire. Alii dicunt. Quidā dixit michi tantū malum de quodam q̄ fecit me murmurare de illo/z illum despicere: sed hec est vicioſa confessio. Dic ergo sic de primo. Cū viderē expīre q̄ locutio et conuersatio cū quadā persona esset michi inutilis et periculosa/ et sentirē effectū cordis mei ad ipsā personā aut ipsius ad me non esse purū/nec secundū deū: sed potiꝰ scōm carnem: et in aspectu et in presentia eiusdē haberē nimiam cōplacentiā sensualē: et ex hoc semp haberē ymaginationes impudicas de illa cum libidinosis motibus carnis: ita q̄ propter hec dicebā fugere eam: nichilominus fui sequutus voluptatez carnis/intantū q̄ ad talem actū deueni cum ea: vnde me ad ipsā illaqueaui. De secūdo dic sic. Audiens dici mala de aliqua persona: facilīꝰ ea credidi q̄ credidissē bona si audiissem/propter leuitatem cordis mei z defectū caritatis. Et quādo debui compati murmuranti/et excusare in corde meo oīa de quo ille murmurabat: ego statim murmuraui cū illa q̄firmādo malū de quo dicebat vel addēdo ad illō qō dicebat

ac per hoc dedi sibi occasionē magis murmurandi. Et nota q̄ nō debet quis murmurātem notare nec factū de quo murmurauit nec personā de qua murmurauit: qñ sez talis nominatio esset in excusationē sui. vel infamiam primi. Itez si te accusas de turbatione proximi aut de turbatione habita ꝙtra aliquē ppter defectum eius principaliter nō debes exprimere illum defectum ne per hoc ostendas te habuisse rationabiles causas turbationis. et sic videaris min⁹ peccasse aut mot⁹ze lo iusticie. Sūt enī qui dicunt in cōfessione: Vidi fieri talē defectū vel audiui dicere tale verbū/et de hoc fui valde turbatus: quia erat contra honorē dei et contra bonos mores z in malum exemplū aliorū. O stulte ypocrita quid dicis: nā te simpliciter laudas et nichil penitus cōfiteris. Taces peccatū tuū quod feci sti videndo alienū defectū quod forte fuit grauius q̄ iste defect⁹ alterius. quia despexisti peccantē cui debebas cōpati et mentiris dicendo te fuisse turbatū ppter amorē dei z proximi: cū tamen fueris turbatus ppter superbiā tuā. vel q: non habes caritatē proximi/ que non permittit aliquē contra proximū perturbari. Sic ergo dicas videns vl' audiēs fieri vel dici aliquid quod iudicaui esse malum: z forte esse peius q̄ fuit propter malitiā meam que nō permisit me excusare defectū nec intentionē dicentis vel facientis sicut potera m: et dicebā non fui motus ad compatiendū ei: vl' ad orandū pro ipso sicut debui ex caritate: sed magis fui cōmotus ad irā z contra ipsū cōtēnendo et ludificando ipsū appetēdo statim punitionē eius: vel habere potestatem puniendi eum. Et hoc accidit michi propter duritiā cordis mei: z q: non recognosco patientiā dei que supportauit me in grauioribus peccatis absq; vlla punitione z sic de aliis. Sūt alii qui se clarius laudāt in confessione dicētes. per gratiā dei satis bene me custodiui a tali tēpore vel citra a tali vel tali pctō: Nā bene ꝙtinuaui officiū/missas/predicationes et orationes meas: faciant q̄ volūt male: q a intēdo bene facere facta mea: et me custodire a peccatis meli⁹ q̄ maior pars meor̄ vicinor̄: z q: prius me permitterē occidi q̄ facere tale peccatū: et in me non sentio alīd

defectū:nisi q2 ego sū ingrat⁹ de bñficiis dei.nec sū sufficiēs ad regratiādū deo qui me liberauit ab his peccatis q̄ faciūt multi alii. ⁊ de⁹ isti sūt similes pharisco q̄ ascēdit in tēplū vt oraret:cui⁹ oratio fuit tota sui exaltatio sup alios. ⁊ sic isti q̄ debēt se sīplicit̄ accusare in ꝓfessione sup alios laudāt se narrādo bona q̄ faciūt. ⁊ de superbia aūt ⁊ plūptione q̄ latz interius nichil dicūt. ⁊ sūt alii qui cōfitēdo sua peccata totā culpā īponūt deo. ⁊ sic enī dicūt deus dedit michi naturā ita peruersā et ꝓptā ad tale peccatū ꝙ nō possū michi cauere. Isti dicūt cū adā q̄ dixit. ⁊ mulier quā dedisti michi ⁊c.quasi diceret si nō dedisses michi nō peccassē. ⁊ sed isti aperte mēti untur. ⁊ nā scōz beatū grego. ⁊ diabolus nō potestvincere nisi volentē. ⁊ cū tñ de ipso dicat̄ ꝙ nō ē potestas super terram q̄ illi⁹ potestativaleat comparī ergo multo minus potest quis violētari a cōcupiscētia naturali. ⁊ sūt alii qui dicūt. fui deceptus a tali tētatione q2 deus noluit me adiuuare cū tñ frequenter et orarē ⁊ ad ipsū reuerterer. ⁊ isti accusāt pigriciē suā et negligentiā qua noluerūt vitare occasionē peccādi et pseuerare in oratione. ⁊ allerūt enī deū impiū ⁊ mendacē q̄ tñ dicit in psal. ⁊ clamabit ad me et ego exaudiā eū. ⁊ et alibi ⁊ venite ad me oēs q̄ laboratis. ⁊ et alibi. ⁊ petite et accipietis. ⁊ et aplūs dicit. ⁊ fidelis deus qui nō patiet̄ vos tentari vltra illud qđ potestis:sed faciet cū tētatione puentū. ⁊ sciāt ergo ꝙ derelīquūtur a deo q2 inscipide et sine fide orant nec volūt puguare cōtra seipsos nec perseuerare patienter postulantes auxiliū dei sicut decet:sed volūt habere gratiam statim sine labore:petentes etiā illam a deo nō humilit̄ sed ꝓsūptuose tanq̄ digni: ac si esset obligat⁹ deus eis dare. ⁊ orant ipsi cū securitate quadā vt exaudiantur statim vt ipsi volunt:⁊ nō sicut ipse vult:sicqz putantes ipsū ducē ad auxiliandū poti⁹ prouocant ad derelinquendū quia superbe et ꝓsumptuose accedunt ad ipsum. ⁊ causa ergo lapsus eorum est superbia ⁊ negligentia quam deberent simpl.citer accusare.

⁊ Occasiones que dant aliis in peccando. ⁊a.xiii.

Dnc etiam in confessione explicande sūt occasiones date aliis ad peccandū:qz oīz peccatoz hō ē pticeps quibus occasionem prebuit malicioſe. Dnde cōfiteri debes si malicioſe vel ignoranter dediſti alicui occasionē peccādi:nec noīare debes directe vel indirecte personā cui dediſti causam ſed ſola occasio eſt dicenda. Peccatū vero qđ factū eſt ab alio occasione tui poteſt dici explicite quando eſt notum confessori nō ille qui fecit:Alioquin dic ſolā qualitatē delicti ſic dicēdo Feci fieri quondā pctm̄ mortale vel graue ppter talia verba que dixi:aut ppt̄ tale malū exemplū qđ dedi. Jtē ſi habuiſti turbationē cū ſocio in itinere vel in aliquo opere:aut propter ſocium dixiſti male officiū:quia male proferebat/ Nō debes dicere ſocius meus me turbauit in talifacto : aut dixi male officiū meū ppter defectū ſocii mei.quia ſic accuſas ſociū in cui⁹ noticiā poſſet cōfessor venire. Dic ergo habui turbationē cū aliquo ppter meā ſuperbiam:qz ipſi dixi verba iniurioſa et ipſū puocaui ad dicēdū michi.et ſi eſt illius culpa dic/habui turbationē cū quodā ppt̄ impacientiā meā quia nolui ſup⁹ portare eū in caritate ppter aliqua verba ab eo dicta:vel dixi male officium cū aliquo in tali hora et dicēte michi cōſciētia vt redicerem:propter pigriciem meā ego non redixi.

De pollutione Ca.xiii.

Jſi habuiſti pollutionē carnis vigilando dic causā expreſſe/ſi dormiendo dic causā quā dediſſe te credideris. Cause poſſūt eſſe cibus et potus intemperantia dei p̄ce⁹dentis aut alio modo. Aut ſi dicendo ipſū propterea nō dabis intelligere confessori numerum dierum preteritorum:cogitationes īhoneſte habite ante dormitionē quas explicare debes modeſte potiſſime quando ſomnia ipa precogitaſti. Nec ſunt recitanda ſōnia viciosa vel inhoneſta niſi ante cogitaſſes ea aut p⁹ſōniū cū delectatione z mora z motu carnis cogitaſſes et hec ſunt dicenda tanq̄ cogitata magis q̄ ſōniata. Si vo ſōniaſti habere aliquem actū impudicū cū persona ad quem habes ſenſualē affectū aut quā añ cōſpexiſti oculo impudico

hoc debes exprimere/vt causã illius sõnii.qz homo plus in talibus delectat̃:et multi post somniũ gaudẽt se talia sõniasse vbi vo nõ fuerit aliqua de p̃dictis causis vel similib9 nichil de sõnio est dicẽdũ:qz nulla culpa est ibi.et tũc sufficit dolere in corde/ z ad quietandũ cõscientiã potes dicere.habui sõniũ inhonestũ cui si dedissẽ causã quã nescio tũc dico meã culpã.

De causis pollutionis. Ca.xiiii.

Secundũ sanctos patres triplex est causa pollutionis nocturne. Prima prouenit ex voracitate gule et sup4 habũdantia cibi et potus q̃ est diligenter examinãda ab illis qui vocati sunt ad spirituale exercitiũ.Mã qñqz accidit aliq̃ quos relaxari in gula nimis aliquo tpe:et postea quãdo abstinẽt polluũt̃ in somnijs: Credũt q̃ hoc nõ accidat ex culpa immoderãtie:sed potius ex debilitate vel necessitate nature Sed errant qz debent cauere z iudicare nevenerit ex nimietate saturitatis p̃terite.Quod enĩ per voracitatẽ z ingluiẽ congregatum fuerat in medulis necesse est vt aliquãdo per pruritum / vel per insensibilitatem corporis ieiunio afflicti egerat:ita q̃ nõ solũ abstinendum est a delicatis cibis: verũ etiã a vilibus:et cum equali continentia temperãdum:ĩmo panis et aque satietas est timẽda vt possit ĩ nobis acquisita puritas permanere. Isti ergo qui nondũ equalis q̃tinẽtie et moderãtie gratiam sunt adepti non nimis perfectã polluti/onem considerant q̃ ipsis etiam hominibus abstinẽtibus sic accidit. Scda causa est quando per incuriã aut immundiciã mentis elabitur. Mã sp̃tritualibus exercitiis vacua et discipl̃inis interioribus non intenta sensu corpis p̃uanas et ĩmũdas cogitationes euagat̃:Ex q̃b9 merito culpe eliciũt h̃iores et ideo volẽtibus obuiare necesse est priuare: et hanc causã eradicare valet mentis torporem excutere et sensus refrenare:ne mẽs ad vana et noxia discurrat: Et illis assuefacta exercitibus ad immundissima incitamenta luxurie sõnians perturbatur. Predicta ergo negligẽtia acquirẽdi mũditiã z euitandi ĩmunditiã in cõfessione puriter explicet̃.Tertia causa potest esse illudẽtis inimici inuidia. Mã sua inuidia sepissime

pollutio pcurat.dū enim videt sanctum virū qui per solicitā victus moderationē et integram et perfectam ac frequentē peccatorū cōfessionē perpetuā mūditie puritatē acquirere:cognatur eius cōsciētiā perturbare:maxime diebus illis quib⁹ ꝙsiderat diuino aspectui cōplacere flux⁹ illius emissione pol/luere vt sic a sancta cōmunione retrahat.q̄busdā ꝙo ꝙtīgere dicitur ex debilitate nature q̄ nō est ita fortis et valida sicut antiquitus dicitur extitisse. hanc causā potest quis in seipso aduertere qñ in illo turpi moderamine victus frequentius solito polluitur absqz turpi sōnii interuētu:sicut ego quosdā cognoui hac peste certis tēporib⁹ ter et quater in ebdomada sordidari:q̄uis nō minus predicte illusioni possit ascribi.

Qualiter post pollutionē licet vel nō licet accedere ad diuina. Ca.xv.

Secundū sanctorū patrum sentētiam vigilāti circūspectione cauendū est ad cōmunionē salutaris cōuiuii accedere tpe quo sentim⁹ nos sūmi illusione pollutos. Sed si hostis inuid⁹ talit mēti nostre illuserit vt nobis celestis remedii subtrahat medicinā/dūmō null⁹ rephensibilis interueniat pturit⁹ aut oblectationis allēlus si flux⁹ iste fuerit naturali necessitate pcul⁹ aut impugnatione hostis antiqui pcurat⁹ z absqz sensus voluptate deduct⁹ debem⁹ ad gratiā salutaris cibi nichilomin⁹ accedere ꝙfidēter.Dō si credit eueniſſe occasione/vitiosa de illa debet se hūiliter subtrahere ab altari ne in nobis ꝟificet sñia apostoli.Qui māducat et bibit indigne iudiciū sibi manducat et bibit:nō diiudicās corpus dñi/id est nō faciēs differentiā inter perceptionē cibi celestis z/carnalis nec iudicās ipsū corpus domini esse tale/q̄ nō nisi pura mēte et carne liceat manducare.Et ideo subinfert idē aplūs.Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles z dormiūt multi:quasi diceret: Multi ex hac presūptione et māducatione indigna spiritualiter infirmant z somno mortali dormiunt multi per peccatū qđ ex ipsa indigna māducatione et assumptione incurrunt. probet autem id est examinet seipsum homo antecp̄ sacramentū pcipiat z diligēter se videat virū sit mūdus vel

īmūdus: vtrū deuotus vel indeuotus: vtrū reuerens vl' irreuerens: vtrū timēs vl' psumēs: accedat. Etiā si certus sit vl' certū se putet q̄ non vicioſe sit polluto⁹ vel aliq̄ tali peccato infectus. Non enī debet volens istū celestē panē sumere esse cōtentus se nō habere pctm̄ mortale neq; precedēti nocte vitiosa occasiōe fuisse pollutū: q̄ licet hec duo quēlibet reddāt ipō cibo īdignū: alia tm̄ plura sūt quib⁹ se homo debet ab hoc subtrahere reuerenterq; explicare nō audeo. q̄a sanctis z doctoribus ipa expressa nō reperi atq; illustratione gratie dei ea simpliciter relinquēdo decreui. Jd tm̄ q̄ō pro meipo retineo: est vbū illius qui hoc instituit sacramētū quē nō credo illud frustra ptulisse. Dicit enī Hec quotienscūq; feceritis in meā cōmemoratione facietis. Ex quo quidē vbo arguo michiipi q̄ quotiēscūq; idvolo agere q̄ ipse instituit z modo predicto relinquid nequaq̄ sn̄ remorsu conscientie ac preiudicio aīe z meo ad illud posse accedere nisi prememorata ipsius instituentis caritate ac eius passione z morte. In cuius memoriā ppetue recolendā illud sacramentū debere cōfici et percipi ipse clare asseruit et mīūxit. Considerās insuper circa hui⁹ sacramenti primordia lotionē pedū factā nō absq; misterio et sacramēto ibiq; dictū fuisse a dño. Si non lauero te non habebis partez mecū. Agnosco per hoc z iudico nō sine psūptionis z grauis offense periculo aliquē velle habere partem secū: ipsū sacramentū sumēdo nō prehabita alicuius spiritualis gratie lotione quā quidē lotionez non solū per compūctiones z lachrimas puto fieri: verūetiā per interiorē mentis deuotionez et fidem in qua ipse dn̄s vocat et inuitat animam et trahit et quodāmodo cogit ad ipsū cibum angelicū z celestez. Vnde z ipse dicit illis quos lauerat. Jaz mūdi estis propter sermonē quē locutus sū vobis. Nō dicit propter aquā qua loti estis sed propter sermonē. Hoc autē est verbū fidei quod predicamus secundū apostolū. Vnde in actibus apostolorū legitur. Fide purificās corda eorū. Hanc autē deuotionē z fidem celebrātis seu sacramētū sumētis credo eē illā qua celebrat z qua facit ipsū sacramētū percipi cū effectu. Sicut et verba christi sūt

illa quibus consecrat et transubstantiatur panis et vinū in corpus christi et sanguinē: quāqdē deuotionē voco dei gratiā que preuenit et disponit subsequit̄ z infundit. Ad hoc ergo sacramentū cū instātia feruētis et assidue orōnis procuremus modo predicto vocari a dño valet prehabita ipsius memoria atqz cōpūctionis et deuotionis et fidei locutione ad ;que ppa rari nos oportet p mētis z corpis mūditiā z p lingue ac sen suū refrenationē z p nostraꝝ passionū cōtinuā moderationē

De fluxu libidinis Ca.xvi.

p Retermittendū quoqz nō est q̄ qbusdā contingit in terdū cōsciētie dubietas et perturbatio magna. Dū ipsis vigilātibus absqz vlla cōmotione carnis z cogitatione immūda: humor qdam per membrū secretū egredit̄ sine delectatione et quasi insensibilit̄: ita vt multi de hoc aliter nō p̄pendunt nisi cū pannos senserint madefactos. Cui⁹ causam aliq ignorantes turbant̄ z errāt putātes se esse pollutos. Et ideo sciendū est q̄ illius humoris effusio nō ē pollutio. q̄ vt dicūt medici sine libidinosa delectatione et carnis motione null⁹ potest polluī vigilādo. Ad ipsius tñ effusionē humoris videtur naturalis q̄ditio causā exhibere primariā sed deinde id ad qđ natura disponit causa viciosa et ī euitabilis p̄ficit z cōsumit. Quibusdam hoc puenire agnoui propter solā p̄sentiā z allocutionē persone alicui⁹ in cuius aspectu habuit cōplacētiā sensualē et vanā seu ad quam inordinato amore afficit̄: aut per tactū impudicū leuē: aut ymaginādo aliquos act⁹ ipudicos fortit̄ z morose. In his enī casib⁹ z aliis sīlibus multi īueniūtur hrē calefactiones et cōmotiones carnis libidinosas dictūqz humorē emittēvelint nolīt coartari: Ꝺz eas causas et similes q̄ sūt ī euitabiles debet fugere et euitare p posse marīe q̄ sentit de hoc se passionatū seu ad hoc naturaliter inclinatū siue ex vicio mētis siue ex debilitate nature: et qui occasiones hmōi nō euitauerit iuxta posse relīquēdo amicitiā et familiaritatē psonaꝝ ad quas inordinate afficit̄: fugiendo etiā allocutiones et aspectū personaꝝ licet nō credā ipz peccta dictā effusionē peccare mortalit̄: nisi forte aliter cōcupiscere

aut ipudice tāgeret personā que est causa istius defectus: tñ credo eū grauit peccare z magno peccati mortalis periculo. Et ideo consilium do tibi q̄ absq; dilatione morosa ipse sibi violentiā faciat in hac parte fugiendo personas huiusmodi atq; cum eis oēm oportunitatē loci z tēporis euitet. hic itaq; predictus fluxꝰ qui a quibusdā vocat libido si potest euitari ipsius occasio et studiose non euitatur/est ōnino confitendus cū suis occasionibꝰ et negligentia habita circa ipsas. Si vero cōtingat ex causa quevitari nō potest sicut quando audiūtur verba ipudica a casu vel loquit cum persona vel sedet iuxta eā de cuiꝰ presentia habet cōplacentiā vanā et ab ea separari nonvalet: in his et similibus credo sufficere q̄ tā de occasiōe habita et impotētia vitandi q̄ de fluxu illius libidinis dolor est simplicit habēdus: quia tñ dubitare in talibꝰ que spectāt ad conscientie puritatē est quandoq; valde proficuū: noteris hoc confiteri propter quietudinem mentis et pacem q̄uis expedire non credā.

Cōplacentia habita in memoria peccati. Ca. xvii.

C Credū ē q̄n cogitas de iniuriis receptis z in illa memoria turbaris intra te cū aliq̄ mora: z appetis vīdictā fieri āt fctāz eē/ aut doles q̄ nō fuit fctā p te aut per aliū aut ymaginaris aliqd facere aut aliquē motū tenere aīo vindicatiuo. Hec oīa sunt confitēda et alia quecūq; similia si sentis in mēte tua ratione istius iniurie appetitū vindicte Si autē rememorādo mala p̄terita q̄ fecisti nō haberes dolorē sed potiꝰ delectationē in eis z ppter hāc delectationē facis morā ibidē nō credo expedire q̄ specifices ipa pcta rememorata si alias integre confessus es. Et si habuisti aliquā delectatōnē in mēte sufficit tibi dicere Dichi venerūt ad memoriā quedā vindicte vel iniurie quas feci vel quedā peccata grauia que cōmisi de quibꝰ nō solū nō habui dolorē in tali cogitatione sz de ipsis cū mlta cōplacētia cogitaui. Et si aliud tibi occurrit in carne vel in mēte propter dictā cōplacentiam qđ tibi videtur aggrauare peccatū ipsū etiā debes confiteri. Verbi gratia Si de pctō luxurie per te facto habuisti memoriam z de hoc

habuisti motū carnis et plenitudinē q; ipsum pctm̄ nō feciſt; pluries vl̄ cū pluribus. Tūc enī sic debes dicere. Ex ymagi⁹ natione quā habui de quodā pctō luxurie habui motū carnis et ꝙplacentiā in mēte z appetiui illud fecisse multotiēs z cū multis personis. Et sic nō oportet te indicare ꝙfessori te iam fecisse illō pctm̄ nisi forte alias īdicasses eidē/z nisi p maiori humilitate z merito velis ipsū ei similit̄ explicare. Si autē recordaris te habuisse oportunitatem faciendi aliqđ pctm̄ qđ nō feciſti et in ipsa recordatione nō gaudes te euasisse illud peccatū/nec regratiaris deo q; custodiuit te ab ipo; z abstulit oportunitatē z volūtatem faciendi ipsū oīa ista sūt plenius referanda. Videt̄ enī hec magna ingratitudo et pctī ꝙmissio volūtaria. Sed si in predicta recordatione peccato⁹ z maxīe carnaliū nō posses vitare complacentiā et motus carnis dū velles eam studiose recolere et esset causa teipsū excusandi ad compūctionem et dolorem: Cōsulo tibi q; nō ea specialiter recolas nec etiā alia pctā q̄ nō potes sine ꝙplacētia recolere sicut est vīdicta facta per te vel per aliū de inimico tuo aut damnū vel mors si quem occidisti. Debes ergo oīa peccata tua si vis confiteri generaliter sub duob⁹ scz superbia z delectatione carnis confiteri dicendo sic corde meditando et ore proferendo: dico meā culpam de superbia quam habui cōtra deū et proximū irascendo/inuidendo/alios prouocando/mūdi gloriā appetendo/primos iudicando/dei creaturas ꝙtēnendo meipsū bonū reputādo z alios vilificādo/de dei operibus ac iudiciis z eius permissionibus murmurando/ bonas eius in⁹ spirationes et oīa eius bñficia negligēdo/impetus viciosos sectādo/blaphemādo/z nomen dei ī vanū pferendo: z linguā tuam contra veritatem per mēdatia et simulationes/per duplicitates et adulationes/per iuramenta et multa alia ẏba viciosa laxādo ociose ac accidiose viuēdo/de me nimis ꝙfidēdo et de fide dubitādo/z de occultis dei operibus rōez pūptuose querēdo plusq̄ oportet sapere de deo z primo z de hoc seculo scire cupiendo/gratiā dei nō humiliter affectando/ dona dei occultādo/temerarie pphetando/nō in vitate: sed in ypocrisi

et falsitate coram deo et hoibus ambulando. Et multa alia per superbiā mentaliter et corporaliter exercendo: postꝙ cō fessus es dic in animo tuo maxime qñ tedides morti primū O aīa mea egressꝰ tuus appropīquat: z ppe ē terminus tue lupbie: et ppe est finis delectationis huiꝰ mūdi z miserie car nis tue quas delectationibus corpalibꝰ pertulisti plus ipsas amādo ꝙ deū: plꝰ sibi ꝙplacēdo ꝙ tibi: plus laborādo p ipa ꝙ p te: plꝰ obediens eius cōcupiscentiis ꝙ diuinis inspiratōibꝰ et cōsiliis scz dū contēpsisti satisfacere sibi in delectationibꝰ gule z luxurie multis et diuersis modis ope z volūtate atqz satiare eius visum/auditū/gustū/tactum/et odoratū ꝙtū et qualit potuisti. Cōsēsisti amore ipsi⁹ carnis amittere maīaz partem tui temporis superflue dormiendo ac occupando in nimia cura et solicitudine rerum temporaliū et corporaliū te exercēdo plus ppt auaricia et delectationē ꝙ ppt necessitatē Consensisti eius pigriciei quā habuit semper ad operandum bonū et eius solicitudini quā habuit ad peragendū malum quod potuit: in his fuit vita mea: in his expēdi tempus meū? Vbi ergo es o vanitas mea z supbia mea: quo perrexistis de lectationes mee carnis: qd michi attulistis: qd michi reliqstis p subiectione et obediētia qua vobis tot ānis deseruiui: pro vobis cōputauivitā eternā. Amisi deū: et acqsiui infernū. pdidi gaudia infinita: z lucratꝰ sū lamēta eterna: priuatꝰ sū societa te sanctoꝝ z angelorū: et merui fieri socius ciuiū infernorū. Cōsidera ergo o aīa mea qualē te fecit deus qrad ymaginē et similitudinē suā: et mō sic es denigrata pctis: nec aliquā ꝛtutē in te agnoscis. Cōsidera in te ymaginē tētatoris tui q te depīxit colore superbie/gule/luxurie/auaricie/vane glorie/ inuidie et accidie/et ingratitudīs et negligētie/odii z vīdicte tibi suasit qtēptū dei: z apposuit amorē seculi. te induxit qtra primū ad murmurādū/iudicādū/decipiēdū/qtēnendū/detra? hendū/z alios defectus pōderandū/ Et tua vicia grauia non videdū. Nō video igit o aīa mea nisi vt puoceris ad gemitū fletum/planctū/tristiciā et lamentū/Et clames humiliter et feruēt ad dñm: Dñe ne ī furore tuo zc Miserere mei deꝰ zc.

Qualiter cogitationes inhoneste sunt confitende. Ca.xviii.

Teriqz dubitãt si cogitationes ihoneste sint exterius explicãde. Credo q hoc facere sit puritatis z pfectionis et magni meriti sed non credo esse necessitatis sẽper: nisi qñ ex nĩa mora facta in cogitatione illa homo sẽtiret se inclinari ad faciẽdũ z pficiendũ cogitatũ si haberet oportunitatẽ quã vellet aut si poluereť ex illa vehemẽti cogitatõe morosa aut si inordinate afficereť ad aliquã personã et ipsa multuz molestareť in cogitatione habendo motus carnis z ymaginãdo habere aliquos actus ĩpudicos cũ ipsa persona. Hunc enĩ affectũ ĩordinatũ debes exprimere cũ cogitationib9 z motib9 carnis procedẽtibus ex ipo affectu dicẽdo sic. habui affectum sensualẽ et inordinatũ ad quandã mulierẽ vel quẽdã iuuenẽ talis conditionis. Et hũc affectũ cõcepi ex cõplacentia habita in aspectu z collocutione ac presentia corporali ipsius. de ipa vl' de ipso habui totvicib9 aut ml'totiẽs ymaginatões turpes respiciendo cũ oculis corporis vel mẽtis vl' faciẽ vl' aliã partẽ corporis eius. Et ymaginãdo cũ ipsa plona habere ãplexus z oscula vel tale actum ĩpudicũ et in his feci morã p magnũ spaciũ: habendo ibi motus carnis libidinosos. Et specialiter accidit michi in oratione existendo aut missã dicendo: et sẽper fui negligẽs laborare pro posse ad expellendũ talia per potẽtiã propter nimiã delectationẽ quã habebã ibidẽ/nec curaui ꝙtum potui refrenare oculos ab aspectu illius persone qñ habui presentiã eius. Quicũqz igitur tales z tali modo cogitatões z affectiones exprimeret vicios as ab eis cito liberareť dũmodo cũ tali confessione cõmutaret orationẽ z custodiam sensuũ qz demon non potest sustinere humilitatẽ pure cõfessionis cũ sit superbus z ĩmũd9/z oĩs humilitatis z mũdicitie inimicus. Et ideo nõ est melior via z facilior ad euadendum tentationes superbie et luxurie ꝙ oẽs cogitationes vicios as cũ suis circũstantiis cũcurrẽtibus in carne vel in mẽte sepe z clare detegere cõfessori. Et totiẽs exprimere quotiẽs renouãt

De motibus carnis. Ca.xix.

¶ Liendū est ꝙ motūs in carne qui non prouenit ex cogitatione īpudica absqz volūtate z sine causa scz visus vel auditus siue aliqua causa extrīseca inhonesta sine dubio puenit ex nimia repletōne pr̄i facta ī cibo z potu. Quidam tñ putāt ꝙ pueniat ex nimia vigilia qđ pōt esse maxime qñ constat eis ꝙ nō prouenit eis ex aliqua causa p̄dicta. Et ideo oportet hominē esse parcū in dieta quo ad qualitatē et quantitatem qñ de talibus molestatur contra volūtatem et displicentiā suā. Nam intra corpus oritur causa. qz scōm hieronimū. Venter et genitalia proxima sūt. et hoc intelligo quando non a causa exteriori. Et tūc oportet cauere ipsū ab aspectibus z collocutione et ab approximatione personaꝝ in quaꝝ presētia sentit se sensualiter delectari Alioqn ille qui videt motus naturalis fieret vitiosus. Et q̄uis sit securū cōfiteri tales motus p̄cedētes sine causa viciosa quoꝝ intēperātia videt causa: dū tamen p ipsos nō turbetur amor et desideriū puritatis in corde corporalis castitas nō maculatur. Si vero p̄cedunt a causa viciosa confitende sūt cause/locus/et tēpus et mora ꝙtracta in eis/et vices motuū: sicut supra de circunstantiis peccatoꝝ dictū est. Nō enī sufficit generaliter dicere culpam de motib⁹: sed debes dicere sic. Dū essem in ecclesia/vel in oratione/vel dū audirem missaz aut predicationē cogitaui talē actū turpē: aut habui memoriā alicuius persone in cuius aspectu iam habui vanā cōplacentiā aut inordinatum amorem. Aut asperi ī ecclesia talem personā cū complacētia impudica: cui⁹ causa habui motus carnis impudicos totiens et per tantā moram.. Et si dixisti illi plone tibi gratiose aliq̄ ꝓba p luxuria fecisti aliqđ seruiciū maliciose: vt scz haberes cōplacētiā libidinosā et mot⁹ carnales per maiorē morā totū confiteri debes: maxime si verba nō dixisses: aut seruitiū nō fecisses sic plire nisi de isti⁹ presentia delectationē habuisses

De periculo familiaritatis duarū. Ca. xx.

¶ Doniā multi videntur negligere vt agnoscant affectiones suas viciosas: et per cōsequens nō curant cōfiteri cū tñ diligēter sint perscrutāde: et cū suis viciis oriēti

bus ex ipsis exprimẽde: ideo premittere nõ intẽdo ꝙ mlti ni⸗
mis afficiũtur ad seipsos/ quidã ad aliquas personas/ quidã
ad honores/ quidã ad diuitias tẽporales. Et qz hec sunt sicut
murus inter deũ et aĩam: ideo nullus hoĩm habens aliquid
de p̃dictis potest in via dei ꝓficere/ nec habere purã oratione
Et maxime qñ est carnalis affectio ad personã: et de hac in
tendo modo loqui. Naz talis affectio multos spirituales sub
specie amicitie spiritualis a statu orõnis ĩpedit et impediuit.
hec est inquietudo mentis pestifera orõnez mẽtis et oris infi⸗
ciens z dispergens/ et affectus cõtrarios orationi in mẽte ge
nerat et exercet. Nã sicut oratio pura mẽtez purificat z illu
minat/ letificat/ ꝙfortat/ z ĩpĩguat: sic carnalis affectio z ĩmũ
da mentẽ inficit z obscurat/ cõtristat/ debilitat et deliccat/ et
corpus eiusdẽ maledictionis implicat. Et quoniã spirituali⸗
bus loquor ꝓpter quas ista scribo nouerint ipsi ꝙ hz carnalis
affectio sit oĩbus periculosa z dãnosa: eis tamen perniciosa
est magis maxime quãdo cõuersatur cũ persona que spũalis
videtur. Nã ꝙis horũ principũ videatur esse purũ frequẽs
tñ familiaritas domesticũ est periculosum delectabile detri⸗
mẽtũ et malũ occultũ, bono colore depictũ quequidã familia
ritas ꝙto plus crescit tãto plus infirmat principale motiuũ
et vtriusqz puritas maculatur. Non tamẽ de hoc statim per⸗
pendũt: qz sagittari⁹ a prĩcipio nõ mittit sagittas venenatas
sed solũ aliqualiter vulnerãtes z amorẽ augmẽtãtes. At tm̃
ꝙo ĩ breui deueniũt vt iam nõ velut angelos sicut inceperãt
sed inuicẽ alloquãtur et videãt: sed tanꝙ carne vestitos se mu
tuo intueant et lẽtiant mẽtes q̃busdam cõmendationib⁹ ac
verbis blanditoriis z adulatoriis q̃ videtur ex prima deuotiõe
ꝓcedere. Exinde vn⁹ incipit alterius appetere prelẽtiã corpo
ralem/ qz forma vel species corporũ in vtriusqz mẽte cõcepta
incitat eos advolendũ ꝑlentiã corporalẽ qua inflit eis ꝑlẽtia
mẽtalis. Sicqz spiritualis deuotio ꝓpaulatim cõuertitur in cor
poralẽ et carnalẽ. Et sic iplorũ mentes que solebant in orõe
cũ deo absqz intermedio loqui nũc inter se z deũ alter alteri⁹
ponit corporalẽ effigiem quãvelant et obtenebrant ponẽtes

sub ipsis faciem dei cū facie creature. et nō minus horrēdū est cū hii proprīū errorē percipere z emēdare debēt vt ī ipsis potius nutrimentū erroris totū illud indicant ex maxīa caritate pcedere cuī merito puto z sibiinuicē mentes referūt qp in oratione vnus alteri prelētatur magis eis delectabile ac si p seinuicē orare cogantur gratia z virtute diuina ac per hoc ꝙsolationē simpliciter sensualē quā habēt in illa replētatiōe de seinuicē facta in oratione predicta estimant z affirmāt ac asserunt esse spiritualē gratiā et diuinā. Quales aūt illusiōnes recipiāt a sagittario supradicto spiritualit mulieres q̄ cito fidē adhibēt illusioni mētali eēt horribile z quasi impossibile declarare. Sentiūt nāqz in occalione p̄fata z replētatione mētali calorem quēdam ignitū a sagittario illo iactatū quē credūt et dicunt esse ignē caritatis a spiritu sancto trāsmissū volentē coniūgere spiritū vnius spiritui alterius vinculo caritatis cū tñ sit ignis libidinosi amoris put sequētia manifestant: et inde deliberant se tanq̄ spiritualiter vnitos posse securiꝰ sepius aut prolixius simul loq̄ atqz in hoc tps non perdere sed lucrari: proinde modos insolitos et cautellas mirabiles adīuēiūt quibus p̄curāt simul colloqui z frequēt allegātes vnus alteri causas vtilitate vel necessitate depictas cū tñ in ꝓtate nichil aliud sit causa nisi onꝰ cui rō oīs iā succūbit. Sicitaqz carnali ꝙcupiscētia seu ꝙplacētia excecati tempus qđ olī cōsueuerāt in orōe expēdere ac spūaliter occupare: nūc in hmōi familiaritatibꝰ et colloquiis perdunt Et sic qđ dolendū est allocutiones diuinas pro carnalibus cōmutantes. Ammodo igit nisi mora serotina cogente aut alia ineuitabili causa nō possunt ab inuicē discedere: et tūc inuite et tristes discedūt. Hec aūt tristitia ē certissimū iudiciū q̄ carnis vinculo sūt alligati. Et per hec visitationes z cōsolationes diuine a carnalibus z diabolicis discernūt. Denigz q̄uis se multis exponāt periculis et multa mala incurrāt dū conū obtenebratis consciētiis iudicant quedā sibi tanq̄ spūalibus esse licita q̄ fieri nequeūt absqz periculo z peccato. putaui tñ melius esse non multa de hac calamo exarare, hec tñ tacere

non valeo quin aliqualiter referã: maxime quia nõ longe a tẽporibus istis similia contingerũt. Tandem spirituales predicti quandoqz se deduci permittũt: vt seinuicẽ familiarit tangant sub specie caritatis reserantes sibiinuicẽ imensum cordis amorẽ quod impudẽter caritatẽ appellant. Se in hac reseratione amoris est sũmum periculũ: quia ex hoc fabricãt sagitte que mentes eorũ vulnerant mortaliter atqz venenãt Et quod super oĩa videtur michi horrendũ deo angelis hominibus et demonibus fuerunt iam alique spirituales nomĩe spiritu luxuriosos imbute q̃ in excusatione sue libidinis presumpserũt dicere se habuisse in illis actibus ĩpudicis magna seu timẽda de deo. Quod nichil aliud iudico eẽ nisi quoddã incitamentũ et inductiuũ ad similia securius intrandum et peiora perpetrandũ. Dic michi qui talibus credis et adheres si iste sint vere spirituales vt asseris. Quid aliud loqui aut facere deberent nisi q̃ a spiritu sancto procedere potest vel procedit. Ab illo autẽ nichil procedit noxium: sed solũ quod ẽ vtile z honestũ. Qui enĩ ad spiritũ sanctũ de talibus osculis aut qualẽ honorez inde consequitur de⁹ z que vtilitas aut q̃ necessitas tibi ad salutem vel alteri vt hos tactus facias vel patiaris. Que cõuentio spiritus ad libidinẽ carnis. Que igit tua prelũptio vt hanc contumeliã inferas spiritui sancto scz attribuendo sibi tue ĩpudicitie fetorẽ quẽvix demones patiũtur quẽq̃ temeritas tua mulier ypocrita a facie dei pjecta vt dicas delectationẽ carnis libidinosã esse gratiam et cõsolationem diuinã. Recede ergo fera pessima de finibus meis: qz demones nõ possunt tuã prelẽtiã sustinere. Hec itaqz fratres carissimi nõ incõgrue huic operi sũt ĩcert vt sciat vnusquisqz p hec q̃ venenosa affectio sub colore spiritus acq̃sita summe impedit puritatẽ confessionis et cordis mũdiciam vt sic hãc fugiat tan q̃ viciosã rubiginẽ que vix potest aboleri de mẽte si alicui fuerit applicata/precipue quia tales plone q̃diu sunt hac sagitta percusse quasi nunq̃ pure et integre confitentur eo q̃ ipsũ morbũ despectabilẽ ĩ plona spirituali verecũdãtur totiẽs detegere plene et integre cõfessori: qz ve?

rentur exprimere aliquas circūstātias tali affectioni ānexas quas vel tacent vel exprimūt imperfecte vtentes vbis operiē tib⁹ dictū morbū sic vt occupatio mētis sit quasi ꝙtinua circa personā dilectā: et in oro̅ne et in cūctis actibus suis. et yma ginatiōes turpes de ipa vana ꝙcupiscētia cordis z ī memoria et aspectu mētali ipsi⁹: z negligētia in euitādo ei⁹ presentiā et colloquiū et alia q̄ sibiipsi experiūtur: ppterea sepe mutāt ꝙfessorē aut vellēt mutare si possent. Siqz tristes sūt z accidi osi frequēter tam rōne affectionis fluctuātis in mēte q̄ rōne ꝙfessionis impfecte de qua ipsimet cōtristant. Sz qō pei⁹ est cū ipsi debent querere medicos spirituales cautos z expertos q̄ scirent illā egritudinē et causas eius agnoscere et cōgruū remediū adhibere. Nō solū non faciūt sed potius si semel ad aliquē talē peruenerint ex tunc ipsū fugiunt nec reuertūtur ad ipsū. Querunt ergo confessores ydiotas et simplices qui nec morbum intelligunt nec causas eius cognoscunt: z ideo nesciūt adhibere cōgruā medelā: Tm̄ de hac materia dixisse sufficiat: vt per hoc animēt per viā purā z īmaculatā incedē z fugere periculosā vestē familiaritatē mulier⁹ spiritualiū q̄ nō melius q̄ fugiēdo vitat. Satis enī posset q̄s hac sagitta pcussus se ieiuniis vigiliis ac disciplinis affligē z orare: qz si nō fugiat personā et omnē occasionē despiciat nunq̄ curabit illo morbo sz magis augebit illō vuln⁹: ppter qō sequamur auriliū siue ꝙsiliū beati hieronimi dicētis Feminā quā vides bene cōuersantē mēte dilige/nō corporali frequētia: qz inicium libidinis in visitatione mulier⁹ ē. Et mūdus cū mulierib⁹ nō melio⁹ vīcit q̄ fugiēdo: qz cū ceteris viciis et morbis q̄s possit resistere huic tm̄ nō potest nisi per fugā. Et alibi. Si mulier potuit vincere eū qui iam erat in paradiso: nō est mirū si eos īpediat q̄ nūdū ad paradisū peruenerūt. Et iterū. sol⁹ cū sola nō sedeas in secreto absqz arbitrio z teste. Et nec sub eodem tecto sol⁹ cū muliere mā̄seris: nec in p̄terita castitate ꝙfidas: qz nec tu sālōe fortior/nec salomone sapiētior. Si forte dicas iam corpus emortuū est: dico tibi qm̄ diabol⁹ viuit cui⁹ flat⁹ prunas extīctas ardere facit. Itē dicit. Omnes virgines xp̄i

et puellas ãt equaliter dilige aut equaliter ignora. Itẽ beatus augustin⁹ dicit. Sermo breuis et rigid⁹ cũ mulieribus ẽ habendus. Nec tñ qz sanctiores sint ideo minus cauẽde. quo enĩ sanctiores fuerint eo magis alliciũt et sub ꝓtextu blandi sermonis ĩmiscent se vitiis impiissime libidinis. Crede michi expertus sũ in christo loquor nõ mentior. Cedros libani id est contẽplationis altissime hoĩes z gregũ arietes id ẽ magnos ꝓlatos ecclie sub hac specie corruisse reperi de quoꝝ casu nõ magis presumebã ꝙ hieroni. z ambro. sic ait bernñ. Quotidie quersaris cũ muliere z cõtinẽs vis putari: esto ꝙ sis: maculã tñ suspitionis portas. Scandalũ michi es: tolle materiam z causã scandali. qz ve homini illi per quem scandalũ venit.

De verbis viciosis. Ca. xxi.

Liendũ ꝙ verba viciosa et grauia distincte sũt cõfitenda scz scõm differentias suas et cũ circũstantiis et occasionibus eorũdem. De murmuratione que fit qñ narrat defectus persone absentis sic cõfiteri habes. dicebã verevel falsi: et ppt quã causã scz ppter odiũ vel vãdictã si tu duxisti vel inducere feciste aliquẽ ad hoc vl' despexisti. si alicui ex hoc nocuisti vel alicui audienti gñasti odiũ de illo de quo dixisti vl' aliqd mali accidit/aut velle accidere desiderasti. Nõ ergo sufficit dicẽ: mltoties murmurauí z de multis: nisi ista explices. nõ tñ dicas defectũ de quo murmurasti si est ver⁹: nec nomẽ persone. z dicat qualitas persone aggrauãtis peccatũ: sicut si de patre tuo/de sãcto viro/de ꝓlato/z ppter quã causã. Et si defect⁹ est falsus cõfitere defectũ et personã cui falsũ ĩposuisti: et debes reuocare corã illis qb⁹ propalasti/maxĩe si defectus esset grauis. sunt tamen quidã qui vt minus displiceãt cõfessori exprimũt personã cui fecerũt iniuriã vel de qua murmurauerũt: qñ ipsa persona reputatur mala quasi ab omĩb⁹ vel pre oĩbus odiosa: vt per hoc iudicẽtur min⁹ peccasse. Sz hoc est vicios dictũ: qz debent in cordib⁹ suis reputare z per cõfessionẽ ostẽdere seipsos esse peiores ꝙ illa persona quã in sui excusatiõnẽ noĩare presumũt. Quidã adhuc pei⁹ faciũt quia vt placeant confessori personã exprimũt de qua mur/

murauerūt aut offēderūt auferendo aut impediēdo eius bo⁹
nū q: sciunt illā personā displicibilē confessori. Isti grauius
peccant se confitendo q̄ sit peccatum confessuz: quia contra
caritatem proximi dupliciter peccāt: quia faciunt confessorez
de peccato gaudere qđ confitentur z dicūt iniuriā quā alteri
inferūt/et sic nō dolent de peccato qđ cōfitētur sed poti⁹ gau
dēt putātes per hoc captare bēiuolētiā detractiōe q̄ grauior
est confessori. qm̄ detractio est quasi quoddā homicidiū spūale
occultum: sicut qñ aliquis audit aliquem laudari de aliqua
virtute et sufficientia conatur auferre de corde laudātis: aut
cuiuslibet audiētis illā bonā opinionē que habetur de illo: ne
gando illud et potius defectū istius declarando/aut ypocritā
appellando: qz dicit q̄ quicqđ facit/ pro humana laude facit
Hoc autē viciū cōmittitur propter inuidiā/aut vanā gloriam
Nam detractor querit laudari super alios z potissime super
illū cui detrahit aut timet minus reputari q̄ ille qui laudat
z inde oritur graue peccatū: quia affectāt mortē aut expulsio
nem aut tribulationē aut casū illius de cui⁹ laude tristātur/z
stati sūt dispositi ad audiendū hoc de ipso cum gaudio. quod
viciū nōnullos spirituales pulsat q̄ nūdū paraclitū recepe/
rūt. Quidā autē ore non murmurant nec detrahunt de aliis
ne z ipsi despiciañ/aut murmuretur de ipsis: appetūt tamē
illud ab aliis fieri. z oīa talia cum motis et causis sunt con⁹
fitenda in egre. De duplicitate qua dicūtur mēdatia que est
quādo lingua et intentio nō ꝯcordant: quia facit intelligi et
credi quod nō est. Tales quādoqz sūt duplicitates proditorie
sicut fuerūt in iuda quādo dixit: Aue rabbi. Isti in ore gerūt
et⁹ retro pungere querunt. Nā post osculū fecit ch⁹istum capi
De simulatione que est in verbis signis et operibus exterio⁹
ribus: cuius contrariū est in mente: hoc est propriū ypocrita q̄
Est autē simulatio falsitas veritate depicta vel viciū verbis
et actibus virtuosis opertū. Simulatio in verbis est qñ te
dicis incipientē et vicioſum vt per hoc humilis reputeris et
cum hoc pēligis vt sic nō credatur nec reputeris: quia appe⁹
tis virtuosus et sufficiens reputari. Et cōtrario turbaris si

talis reputaris. Est igit humilitas in vbo:superbia in mēte Simulatio in opere est quando fit act⁹ virtuosus vt acqrat solum fama. Simulatio in signo est qñ pretenditur honestas in sensibus:sed cor est plenū inhonestate:nec trahitur quis in opere nisi qr caret oportunitate quā vellet. Sic q̄dā religiosi de die qñ videtur: vt putentur sancti et honesti sensus suos valde componūt/et maxime in officio et in choro inclinatões profūdas et similia faciendo:sed de nocte nulla signa deuotionis ostēdunt:dū non sentiūt se videri. Sic quidā se macerāt abstinēdo vt spirituales appareant et iudicentur. Aliq exteri⁹ apparent patientes subridendo/q tamen pleni ira et tristicia dolent de iniuria eis facta.z sic omnis ypocrita est simulator duplex et falsus et per cōsequens inimicus z pditor vitatis. Et ideo qr huic vicio multa sūt annexa alia cū diligēti examinatione debēt in cōfessione enomere virus suū. Mēdatia scdm suas species sunt cōfitenda qr quedam sūt aliis noxia et hec grauiora nō noxiis:quedā deliberateplata z grauiora illis q̄ pferūt a casu.quedam sūt iocosa ad gaudiū puocātia que tamen a viris perfectis sunt artanda. Quando vo dicūt mēdatia per quandā inaduertētiā:sicut narrantes hystorias/ aut multū prolixe loquētes debēt confiteri que noscūt falsa. Qui vero in predicationibus narrant miracula nō vera/aut hystorias derisiuas/seu fabulas/seu etiā narrāt textū scripte sancte et tradūt indebite vt coaptent vba sua:male faciūt z cōfiteri debent:quia tot varietates sūt in sacra scriptura que possunt dici quoniā mēdatio nō eget deus.adulatoria vt sūt verba blanditoria ad ꝓplacēdū vel vt cōmendet vel leniuol⁹ fiat vel vt seruitiū respiciat sunt confitenda tanq̄ mendatia exprimēdo intentionē quā habuerūt in predictis/ et potissime qui adulantur gestib⁹ corporis et actibus manuū et oculoꝝ vt ostendant affectionē et compassionē ad aliquem: qr tales omnes sunt mendaces et falsi.

Eruditio vtilis ad oīa supradicta. Ca.xxii.

v Tu autē sciasmeli⁹ cōfiteri studeas saltem semel in die examinare quomodo tps expendisti/et discurrere p

singulas horas cogitãdo loca in quibus fuisti: cũ quib⁹ perso⁄
nis: quid cogitasti: quid dixisti: quid audiuisti: q̃d fecisti: vt co⁄
gnoscas relationes lingue. cordis. z sensuũ. in quib⁹ z quoties
offẽdisti: aut dedisti alijs materiã offẽdẽdi. z sic ordina ĩ mẽte
tua sicut ea fueris memor⁄ z mutasse: q⁹ melio⁹ explicabis oĩa q̃
fueris memor⁄ z illa pluries pertracta z ordinate repete ĩ mẽ
te tua: nec te pigeat in tali examĩatione exercere. q⁹ pax z leti
tia mẽtis quã inde ꝙsequeris superexcedit oẽ mũdanũ gaudiũ.
Quod si absq; difficultate magna z cũ magna trãquilitate
animi istũ modũ volueris obseruare: stude ĩ paucis delinq̃re
vt pauca possis recolere et confiteri. Confessorem eligas cõ⁄
passiuũ pbatũ in tẽtationibus: et in via se cõtinentie exercẽtẽ
Cũ sepe cõfitearis z aperias omnes defectus clare z lucide
et stimulos quib⁹ molestaris. Sit ille caritatiuus z humilis
discret⁹ et intelligẽs sic q̃ possis ad ipsũ cõfidenter recurrere
et sciat tibi remediũ adhibere. Aliter ãt si cecus ceco ducatũ
prestet: ãbo in foueã cadũt. Ad ista meli⁹ obtinẽda necessaria
est tibi solicitudo vite q̃ est primaria ad cordis mũditiã z tu⁄
tela ad custodiã. Dñ si es religiosus si pacẽ q̃ris hinc merito
egredieris. vers⁹. Cella quasi celũ sit tibi qua celica cernas
hic legas hic oras mediteris rumĩa plãgas. pax ẽ ĩ cella foris
autẽ pluria bellas. Si aũt es sec̃aris fuge ꝙsortia q̃tũ potes
nisi p euidẽti vtilitate ãt necessitate. Expedit etiãvt portes
in corde ppositũ tibi cauẽdi pro posse ab omni offensa dei et
primi. Et debes te armare cũ orõne: dicẽdo. De⁹ in adiutoriũ
meũ intende ꝛc. q⁹ sine auxilio dei ĩpossibile est te a quocũq;
minimo peccato liberari. Et q̃uis deus permittat q̃tũcũq;
ipsum rogaueris in oratione ne in aliqua peccata incidas: nõ
tamen propter hoc desistas a bono proposito bene operãdi. q⁹
hoc deus permittit vt agnoscas te infirmũ et cõtinue diuino
te auxilio indigere: nihilq; boni per teipsũ posse pficere: q̃tũ
cunq; cupias z proponas. Propter quod oportet sẽper orare z
nõ deficere. Ille autem semper orat qui non cessat bñ facere
et mala vitare desiderat. Si autẽ ab incepto bono destiteris
eo q̃ in oratione nõ exaudiris: tũc ẽ signũ spiritualis edificii

qđ̄ est ꝙscientie puritas cares p̄ncipio cui annexa est cognitio ꝓprie vtilitatis:ad qđ̄ cōsequitur virt⁹ humilitatis q̄ mentē in bono cōfirmat et facit hoīem contētari de oībus iudiciis z permissionibus diuinis circa omnes creaturas z se. Dum enī in vitate ipsū agnoscis:oībus cōpateris:nullū odis:nulli inimicaris. Plus gaudes de passionibus z penis corporalib⁹ q̄ de cōsolationibus carnalibus: qz te vides ista meruisse et esse vtilia/hec autē eē periculosa. sic ergo oīa preter peccatū diligas/ nichil preter peccatū timeas. Nichil te preter deum afficiat.nichil te nisi culpa contristet. Et quoniā cognitio et accusatio suiipsius que acq̄rit̄ per mētis mūditiā solitudinē et mentalē oratione necesse est vt quisq̄s ad hanc puritatem pueníre affectet solitudinē velut matrē oratiōis z mūdicitie amplectatur. Et ibi in lectione z sui cordis scrutatione:sic se quotidie exerceat q̄ omni otiositate vitata/omniq̄z humana verecūdia postposita et despecta ad veraz ad purā integram et plenā confessionē nunc se preparet et disponat.

Modus cognoscendi seipsū. Ca.xxiii.

p Ostremo q̄ vult ad sui perfectā cognitionem cito et facilit̄er peruenire ac perfecte pacē ꝙscientie possidere Primo cor suū spoliet ab omni amore z affectione sensuali:a quacūq̄z ꝓsona et re tp̄ali sic q̄ inter deū et cor suū nullū sit remediū Nichil diligat extra deū/neq̄z p̄ deū. z tūc talis affectio nō erit remediū impediēs/sed adiuuās z coaptās. Secōdo exuat cor suū ab amore inordīato ad seipsū sic q̄ nō sit fur z latro honoris z laudis appetēdo aliq̄d de his q̄ debēt̄ soli deo simpliciter. Nil terrenū appetat nisi p dei seruitio z vtilitate aīe sue vl̄ proximi/et abneget ꝓpriā voluntatē/cupiat alienū velle poti⁹ q̄ suū perficere/nec a volūtate dei:ac eius pmissi one anim⁹ suus discordet. Tertio ad sue cōscientie stimulū frequēter exerceat memorādo p̄tita delicta/seipz arguēdo de negligētia/cōcupiscētia/z nequitia. De negligētia q̄dē se arguat si cor suū nō bñ custodiuit/si tp̄s inutiliter expendit/ si opa sua in finē debitū reduxit. Adhuc si fuit negligēs in orōe in lectione/et boni operis executione; quoz vnū non sufficit

sine altero. Adhuc si fuit negligens ad agendū penitentiā de cōmissis ad resistendū tentationibus a deo permissis: ad proficiendū in bonis sibi ostensis. De cōcupiscētia autem se reprehendat cogitando si in se viuit aut vixit cōcupiscentia et voluptas appetēdo dulcia mollia et cibaria sapida: vestimenta deliciosa et oblectamenta luxuriosa: cū oīa in prīo motu sūt fugiēda. Itē si viuit in se vel vixit cōcupiscētia curiositatis appetēdo scire occulta dei aut creaturū videre pulchra habē preciosa: et similia que oīa procedūt ex auaricia. Item si in se viuit aut vixit concupiscētia vanitatis appetendo humanū fauorē vel honorem laudē et propriā gloriā. Hec oīa q̄ faciūt hoīem vanū sunt fugienda quocūqz/ et maxime religioso q̄ debet ambulare in veritate corā deo et hominibus in cūctis bonis operibus suis z ordinare cor/ verba/ et opera in laudē dei et edificationē proximi et vtilitatem sui nichil extra deū penitus appetēdo. De nequitia vero se arguat cogitando si in se viuit aut vixit iracūdia in verbo vel aīo in exteriori signo et si aliquē adverecundiā prouocauit. Hoc autē viciū nō potest corrigi: nisi per spiritū veritatis vt scz homo consideret quid meruit per peccatū mortale. At per hoc bonitatē dei attēdat et pacientiā q̄ ipsū sustinuit vsqz nūc: nec adhuc eū dāpnare vult cum iuste posset ac potuerit quotiēs mortaliter deliquit Cū ergo veritas ingreditur animā z ibi permanet: omne cor impatiens et furiosū efficitur humile et mansuetū: et omne cor durum z impiū efficitur pium et compassiuum. Hec aūt virtus ingreditur solūmodo in cor mundatū. Item cogitet si in se viuit aut vixit nequicia inuidie: que de bono alterius cōtristatur: z de malo iocūdat quod viciū directe cōtradicit spiritui sancto. Et ideo ex inuidia oritur peccatū in spiritum sanctum: quod dicitur inuidentia. Contra quod scriptum est in matheo. An oculus tu⁹ neq̄ est quia ego autem sū bonus. Et ideo hoc peccatum non remittitur in hoc seculo nec in futuro. Itez cogitet si in eo est vel fuit nequitia accidie que cō surgit ex tedio boni/ aut ex ociositate nimia āt ex timore vl̄ dolore alicuius mali. Et ex hoc oriunt̄ pessime suspitiones/

maligne cogitationes/ blaphemie/ diffidẽtia de deo/ z finalis desperatio. Ad hãc sepissime deueniũt insolercie dediti et qui se negligũt in bonis exercere: tẽpus suũ vtiliter expẽdere nec nõ qui nimis ẽ ābicios appetendo excellue honorẽ: talis qui appetit supra meritũ siue sufficientie nũq̃ habet qđ appetit sed qđ peius ẽ iusto dei iudicio tãto magis trahit q̃to magis seipsũ eleuauerit et procurauerit per alios trahi surslũ tãto magis deprimitur z cõtẽnitur Qui ergo hoc viciũ desiderat vitare studeat ociũ vitare: ac mẽtis z corporis superare pigri ciã. Eorũq3 occasiones prescidere: q̃ sũt amor quietis: et ĩmo derãtia victus. propter has duas causas peccata pessima sũt perpetrata. Ex his occasionaliter venit ira dei sup sodomiã z gomorrã Idcirco sancti patres fugiẽtes de seculo ad desertũ Contra illud viciũ accidie que inficit z dissipat omne bonũ: statĩ armis tẽperantie et occupationis z cõtinẽtie foměto ne ociositatẽ radicẽ oĩs mali ĩcurrerẽt se prĩcipaliter muniebãt

Peccatorũ origo. Ca.xxiiii.

Vniumviciorum capitaliũ vnum est iniciũ scilicet ingratitudo. Duplex ẽ enĩ radix: timor male humiliãs z amor male inflamãs. Triplex fomětũ est: cõcupiscẽtia carnis z oculorũ z superbia vite. Septiforme caput est superbia inuidia/ accidia/ auaricia/ gula/ luxuria. Inter que sũt quĩq3 peccata spiritualia: et duo carnalia. Cuz autẽ pctm̃ mortale nõ sit aliud q̃ recessus a deo per ipsius contẽptuz in sebel in suo precepto: Contẽptus autẽ dei sit superbia: Igitur necesse est vt oĩs peccati mortalis culpa sumat inicium a superbia. Quia vero nullus cõtẽnit deum vel suũ preceptũ nisi quia aliqđ ab ipso timet perdere aut vellet acquirere: Ideo optet q̃ omne peccatũ actuale trahat originẽ ab hac duplici radice aut amoris/ aut timoris. Dĩs aũt timor habet ortũ ab amore q: nullus timet perdere nisi qđ amat. z ideo amor z timor ab eodẽ foueẽtur. Et q: amor inordinatus est respectu boni tẽpo3 ralis. z illud est interi9 extollentia z exterius pecunia. interi9 lasciuia carnis. Ideo tria sunt foměta peccatorũ z viciorum actualium: et radicalia duo ad que dũ aĩa inordinata fertur

omnia peccata actualia inordinatur. Et quia hoc fit secūduz septiformē modū/ideo sūt septem peccata capitalia ex quibz generatur vniuersitas peccatorum.

Peccatū in spiritū sanctū: Ca.xxv.

Dāuis sē peccatū sit extra deū trinū et vnū: approp̄riat̄ tñ aliqđ pctm̄ eē in patrē. aliqđ in filiū. z aliqđ in spiritū sanctū. Peccatū autē in spm̄ sanctū ē irremissibile in hoc seculo z ī futuro: Nō q̄ in hoc seculo nō possit dimitti sed quia nō dimittitur nisi raro / aut vix in hoc scło q̄tuz ad culpā et modicū in futuro q̄tū ad penā. Huiꝰ aūt pctī sex sūt differētie. Inuidia fraṫne gratie. Impugnatio veritat̄ agnite desperatio: presūptio: obstinatio: finalis īpenitētia. Primū est contra caritatē dei inq̄tū dolet q̄ dñs deus est bonꝰ: qui etiā bonitate sua dat gratiā. et est contra caritatē p̄imi. Scōz ē contra veritatē fidei que ē fundamētū nostre salutis. Terciū est cōtra miāz dei: q̄ credit se plus peccasse q̄ deꝰ possit p̄cē. Quartū est cōtra iusticiā dei. q̄ tantū p̄esumit de misericordia dei q̄ credit se nō debere punire de peccatis. At per hoc se relaxat ad peccādū: z penitere nō curat. Quītū ē ẏtra gratiā penitēcialē que facit resilire a pctīs ẏmissis. Sextū est cōtra gratiā penitēcialē que facit p̄ecauere a cōmittēdis: secundū q̄ ipsa finalis īpenitētia dicit̄ p̄opositū nō penitēdi sic enī ē species peccati in spiritū sanctum. secūduz autem q̄ finalis īpenitētia dicit cōfirmationē peccati vsqz in finē: sic est seque la omniū mortaliū peccatorū que in hac vita nō remittūtur. Et sic omne peccatū initium sumit a superbia: et finē habet a finali īpenitentia. in quā qui deuenit punitur in gehēna a qua finali impenitētia nullus peccās mortaliter potest liberari nisi interueniat gratia mediatoris christi.

Peccati descriptio. Ca.xxvi.

Dm omne peccatū dicat recessum voluntatis a primo p̄incipio inq̄tū ipsa volūtas nata est agi ab ipo et secundū ipsum: z propter ipsum: Ideo omne peccatum est inordinatio mentis sue voluntatis. circa quam nata sunt ee virtus et viciū. Peccatū igitur actuale est actualis inordīatio

voluntatis. Vel secūdū aug. Peccatum actuale est dictū vel factum vel concupitū contra legem dei. Inordinatio autem ista aut est tanta q̄ ordinem exterminat iusticie: et sic dicitur peccatū mortale quod natum est auferre vitam ab aīa ipsam separando a deo per quē viuificatur anima iusti. Aut est tam modica q̄ ordinē istū non permit: sed aliquantulū perturbat et sic dicitur veniale peccatū: quia de ipso cito veniā possum⁹ obtinere pro eo q̄ ipsum nō tollit gratiā nec eo incurrit īimi⁹ citiā dei. Ordo autē iusticie ē vt bonuz eternū preferat bono tēporali. et bonū honestū preferatur bono vtili. z dei volūtas preferatur voluntati proprie. et iudicium rationis presit sen⁹ sualitati humane. Et q̄ lex dei precipit hoc z vetat oppositū Et ideo quādo eterno tēporale honesto vtile prefertur sēsuali tas rationi et voluntas propria preferē dei volūtati: cōmittit peccatū mortale. de quo dixit ambrosius q̄ est preuaricatio legis dei et celestiū īobedientia mādator̄. Hoc autē cōmittit vel quando fit obmittitur q̄ lex precepit siue fit qđ lex vetat Ex quo oritur duplex genus peccati scz omissū et cōmissum. Quādo vero bonū temporale plus debito modo diligitur sed non prefertur eterno z honesto non preferturvtile et volūtas naturalis plus debito amatur sic tamen q̄ nō prefertur diui ne z ratio concupiscit nō tñ prefertur iudicio recte rationis: tūc ē pctm̄ solū veniale. quia licet hoc fit preter legē diuinā non tamen directe est contra eam. Sensualis autē appetit⁹ non prefertur recte rationi: nisi quando ratio ei consentit. et ideo peccatum mortale non committitur sine consensu. Si autem sensualitas inordinate moueatur cū ista inordinatio ad malum declinet/et adhuc ratio nō consētiat aliquod pec⁹ catū est quia aliomodo ledit ordinem iusticie. et quia in statu innocentie non mouebat sensualitas nisi secūdum motum rationis: Ideo stante hac non poterat ibi esse veniale pctm̄. Nūc autē q̄ rationi repugnat sēsualitas velim⁹ molim⁹: ideo necesse habe⁹ cōmittere veniale peccatū aliqđ p primos mot⁹ Et licz pticulariter ac sigillatī possīt deuitari oīa tñ nullo⁹ possunt caueri. q̄ peccata sūt ista et pene peccati originalis

vl' actualiē. Et ideo merito dicūt pctā venialia: qz hoc ipo, sūt dignavenia: verū qz ratio his consētire nō cōpellitur. Si post sensū delectationis consētiat in opus: tunc est plenus cōsēsus ac per hoc ē peccati consūmatio que pueni vsqz ad suprēmā portionē rōis ex qua pēdet plenitudo cōsensus: qz vo nō solū cōsens⁹ in opus / vz rūctiā in delectationē. Consensus ē in quo inferior pars sequitur sensualitatē. Ideo si in delectationē sensualē ratio sensualitati consentiat z succūbat ppter ea fit subuersio iustitie ppter qđ cōmittitur peccatū mortale ꝙuis min⁹ graue: qz nō solū īputatur inferiori parti rōnis / sed etiā superiori q̄ debuit cōpescere et cohibere inferiorē ne cōsētiat.

Confessio sue hūtliatio sui ipsius. Ca. vltimū.

e Ece descripsi cor mūdū et cōscientiā purā vt ego im mundus z maculatus multū me offendere sciens: et meipsū nescions: Alienos defect⁹ diiudicās / et meos nō inspi ciens: vicia et occasiones viciorū vobis aperiēs / z ipa vicia in me corrigere negligēs: festucā in oculo alieno pspiciēs / et in meo trabem nō ꝙsiderans: Aliene vite dux esse presumens / z moderamina vite ppie nō tenēs: omniū mores discutiens / z meos deserens: erga meipsū cecus permanens / et circa alios oculatus existēs / fraterna tñ caritate coactus: qz oīm fratrū animas sincere amplector: eo maxime quo eas sentio pfectā cordis affectare mūditiam. Quātūqz cor solicite ac studiose perquirere quo ipsam attingere valeatis vt supra scriptū ē. Vestra caritatiua dilectio hūiliter z benigne suspiciat vbiqz sicut in speculo et exemplo verissimo viam et ianuā in qua ingredit anima in atrium domus domini quod est cōscientie puritas diligentissime speculetur: firmiter attendētes ꝙ ad dictū atriū null⁹ vnq̄ in hac vita peruenit nisi modo p̄dicto seipsum agnoscere studeat secundum ꝓnoticiam sibi datam a dño: suāqz conscientiam mundā et īmaculatā seruare per cō fessionē puram / verā / z integrā superius memoratā pponat Ipse nāqz modus cōfitēdi super humilitate perfecte fūdat pcedens ex filiali dei amore qui nō patitur in corde habitare peccatū nec circūstantias peccati quib⁹ putet deum offensū:

dūmodo statim euomat per confessionē scōz sui possibilitatē et noticiam habitam de offensa. Et huiusmodi solicitudo seruandi cor mundū et conscientiā mūdam ē signū congruū z euidens q̄ quis inter dei electos filios reputet. Vnde talis anima secure potest dicere. Dñe dilexi decorem domus tue. id ē mūditiā anime mee: et locum habitationis glorie tue. id est puritatē conscientie. Et ratio quia in voluntate prestitisti decori puritatis mee virtutē: et in iusticia apparebo purus z mūdus in conspectu tuo/z saciabor cū apparuerit gloria tua Ad quā nos perducat ipse deus qui viuit et regnat Amen

Explicit peroptimus tractatus de cōfessione seu puritate cordis/ et mundicia mentis.

Confessoria (vt asserit) sere ebjone de Aquino
ad Molendinum petit ; Conuenit et defen-
dit actas ad se Confitendo